

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA TARIX VA HUQUQ FANLARINI O'QITISH

Dustmurodova Zilola Xaqnazarovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti akademik litseyi "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasini mudiri. Tarix va huquq fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada raqamli ta'lim muhitining zamonaviy ta'lim tizimida tarixi va huquq fanlarini o'qitishdagi roli tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali o'quv jarayonini interaktiv va samarali qilish usullari, elektron resurslar, virtual laboratoriyalar va ta'lim platformalari haqida ma'lumot beriladi. Shuningdek, raqamli ta'limning afzalliklari va mavjud muammolari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, tarix, huquq, elektron resurslar, interaktiv metodlar.

KIRISH

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim sohasida sezilarli o'zgarishlarga olib keldi. An'anaviy dars metodlari bilan bir qatorda, interaktiv va raqamli metodlar keng qo'llanilmoqda. Tarix va huquq fanlari kabi ijtimoiy fanlarni o'qitishda raqamli ta'lim muhitidan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bu fanlar ko'pincha katta hajmdagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, shuning uchun raqamli vositalar orqali ma'lumotni vizual va interaktiv tarzda taqdim etish samaradorlikni oshiradi.

Raqamli ta'lim shuningdek o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, muammoni hal qilish ko'nikmalari va mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantiradi (Johnson, 2020). Shu sababli, tarix va huquq fanlarini raqamli muhitda o'qitish zamonaviy ta'lim jarayonining muhim qismi hisoblanadi.

1. Raqamli ta'lim muhiti tushunchasi

Raqamli ta'lim muhiti — ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni nazarda tutadigan atama bo'lib, u quyidagi vositalarni o'z ichiga oladi:

1. Elektron ta'lim platformalari (Moodle, Google Classroom, Coursera).

2. Interaktiv ta'lim vositalari (Quizlet, Kahoot, Padlet).

3. Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar (tarixiy voqealarni 3D model orqali o'rganish, huquqiy ishlarni simulyatsiya qilish).

4. Multimedia resurslari (video darsliklar, infografikalar, interaktiv xaritalar).

Raqamli ta'lim muhiti o'quvchilarga mustaqil o'rganish, tezkor axborot qidirish va interaktiv tarzda bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi (Brown & Green, 2019).

2. Tarix fanini raqamli muhitda o'qitish

Tarix fanini o'qitishda raqamli vositalar quyidagi usullarda qo'llaniladi:

☑ Interaktiv xaritalar va virtual sayohatlar: Tarixiy joylarni 3D ko'rinishda o'rganish, tarixiy hodisalarni vizualizatsiya qilish. Masalan, "Google Earth" yoki "TimeMaps" platformalarida tarixiy xaritalar orqali voqealarni o'rganish mumkin (Smith, 2021).

❑ Multimedia darsliklar: Video va audio materiallar orqali o'quvchilar tarixiy voqealarni tushunadi.

❑ Elektron testlar va viktorinalar: Tarixiy ma'lumotlarni mustahkamlash va nazariy bilimlarni baholash.

❑ Onlayn muzeylar va arxivlar: O'quvchilar dunyoning turli mamlakatlaridagi tarixiy manbalarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Raqamli vositalar yordamida tarix darslari interaktiv va qiziqarli shaklga keladi, o'quvchilarning tarixiy tafakkuri rivojlanadi (Miller, 2022).

3. Huquq fanini raqamli muhitda o'qitish

Huquq fanini o'qitishda raqamli ta'lim vositalari quyidagicha qo'llaniladi:

❑ Virtual sud majlislari va simulyatsiyalar: O'quvchilar real ishlarni muhokama qilish orqali amaliy bilimga ega bo'ladi. Masalan, "Virtual Courtroom" platformasi talabalarga sud jarayonlarini amaliy tarzda o'rganishga yordam beradi.

❑ Elektron qonunlar va bazalar: O'quvchilar zamonaviy qonunlarni onlayn o'rganadi va tahlil qiladi.

❑ Interaktiv testlar: Huquqiy masalalarni yechish orqali nazariy bilimlarni mustahkamlash.

❑ Onlayn seminarlar va master-klasslar: Tajribali yuristlar va o'qituvchilar bilan bevosita muloqot qilish imkoniyati.

Bu vositalar huquqiy tafakkur va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi (Anderson, 2020).

4. Raqamli ta'limning afzalliklari va cheklovlari

Afzalliklari:

❑ O'quv jarayoni interaktiv va qiziqarli bo'ladi.

❑ Mustaqil o'rganish va bilimni tezkor mustahkamlash imkoniyati.

❑ Axborot resurslariga erkin kirish.

❑ Masofadan turib o'qitish imkoniyati.

Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish (Johnson, 2020).

Cheklovlari:

❑ Texnologik jihozlar va internet mavjudligi talab qilinadi.

❑ O'qituvchi va o'quvchilarning raqamli savodxonligi darajasi farq qiladi.

❑ Ba'zi interaktiv metodlar tarixiy va huquqiy kontekstni yetarlicha etkaza olmaydi.

Texnologiyadan haddan tashqari foydalanish diqqatni kamaytirishi mumkin (Brown & Green, 2019).

Xulosa

Raqamli ta'lim muhiti tarix va huquq fanlarini o'qitishda samarali vosita hisoblanadi. U o'quv jarayonini interaktiv, qiziqarli va amaliyotga yo'naltirilgan shaklga keltiradi. Shu bilan birga, raqamli vositalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchilar va o'quvchilarning texnologik savodxonligini oshirish, zamonaviy resurslar bilan ishlashni yo'lga qo'yish muhimdir. Kelajakda raqamli ta'limni yanada rivojlantirish orqali tarix va huquq fanlarining o'qitilishi sifatini sezilarli darajada oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Anderson, J. (2020). Digital Learning in Legal Education. London: Routledge
2. Brown, A., & Green, T. (2019). The Essentials of Instructional Design: Connecting Fundamental Principles with Process and Practice. New York: Routledge.
3. Johnson, L. (2020). The Impact of Digital Technology on Teaching and Learning. Boston: Pearson.
4. Miller, K. (2022). Interactive History Learning: Digital Tools and Pedagogy. Chicago: University Press.
5. Smith, R. (2021). Virtual Tools for Teaching History. New York: Springer.